

LJUBEZENSKE

ZGODBE

SKOZI

ČAS

mentorici

Lijana Žerjav
Petrica Krašovec

avtorji

Petra Marguč, 12 let

Tjaša Podergajs, 12 let

Andreja Zevnik, 12 let

JZ OŠ VOJNIK
marec 1995

DMS/1995

Kazalo

stran

2. **Kazalo**

3. **Povzetek**

I. del ANKETA

4. **Kaj pa vi veste o ljubezenskih zgodbah znanih ljudi - Uvod**

Analiza ankete

5. **Zaključek**

II. del LITERARNI DEL

6. **Ljubezenska modrost v ljudskih rekih**

8. **Friderik II. Celjski in Veronika Deseniška**

10. **Marija Terezija, Franc I. Štefan Lotarinški in njunih 16 otrok**

12. **Franc Jožef in Zizi**

15. **Henrik VIII. Angleški in njegovih šest žena**

16. **Kleopatra in slavna Rimljana**

18. **Marie in Pierre Curie, življenje za delo in odrekanje**

19. **France Prešeren in Julija Primic**

20. **Orfej in Evridika**

22. **Romeo in Julija**

24. **Tadž Mahal - arhitekturni biser kot spomin na veliko ljubezen**

25. **Uporabljena literatura in viri**

Povzetek

V letošnjem letu se na naši šoli ukvarjamo z ljubezni. Da ne bo kakšne pomote - naš celoletni projekt se imenuje "Ljubezen". Pri pouku pa tudi pri interesnih dejavnostih se ukvarjamo z ljubezni v najširšem smislu; zanima nas ne samo ljubezen med ljudmi, ampak tudi ljubezen do narave, živali, lepe knjige, kulturnega bogastva in našega naroda.

V okviru teh dejavnosti smo izdelali tudi dve raziskovalni nalogi. Naša ima naslov "Ljubezenske zgodbe skozi čas".

V prvem delu naloge smo s pomočjo ankete skušale dobiti podatke o tem, v koliki meri ljudje mlajše in starejših generacij poznajo ljubezenske zgodbe znanih in pomembnih zgodovinskih osebnosti oz. ljudi našega časa.

V drugem, obsežnejšem delu pa smo skušale na kratko prikazati nekaj bolj ali manj znanih ljubezenskih zgodb. Pritegnila so nas tudi umetniška dela, ki so nastala zaradi velikih ljubezni.

Nenazadnje je bil namen naše naloge vzbuditi med našimi sošolci zanimanje za življenjepise znanih ljudi, v katerih je poleg DELA in DOSEŽKOV odigrala neko vlogo tudi LJUBEZEN.

Kaj pa vi veste o ljubezenskih zgodbah znanih ljudi ?

Da bi prišle do podatkov o tem, v koliki meri poznajo ljudje ljubezenske zgodbe, smo pripravile kratko anketo. Ker je v življenju večine ljudi ljubezen pomemben dejavnik, smo bile prepričane, da si večina ljudi takšne podatke lažje in bolje zapomni.

Anketiranci so odgovarjali na vprašanje, če poznajo kakšno ljubezensko zgodbo znanih osebnosti; če so odgovorili z da, so morali navesti katero.

Menile smo, da bodo zlasti mladi poznali predvsem zgodbice sedanjih pop pevcev iz revij in časopisov.

Anketo smo razdelili med učence šestih in osmih razredov ter njihove starše; tako smo dobine anketirance različnih starosti. Odrasle smo povprašale po starosti in izobrazbi - predvidevale smo, da bodo ljudje z višjo stopnjo izobrazbe imeli tudi večje splošno znanje. Prav tako smo menile, da bodo ljudje v večji meri poznali zgodbe iz dnevnega časopisa kot tiste iz svetovne zgodovine, literature ali umetnosti.

V anketo smo zaradi lažjega izračunavanja vključile 100 anketirancev.

Analiza ankete

I. Starostne sestava anketirancev je bila naslednja:

- a) 47 % je bilo mlajših od 18 let
- b) 48 % je bilo starih do 30 do 50 let
- c) 5 % je bilo starejših od 50 let.

II. Izobrazba anketirancev:

- 9 % osnovna šola
- 17 % poklicna šola
- 24 % srednja šola
- 2 % višja šola
- 4 % visoka šola

Ker je na anketo odgovarjalo skoraj 50 % naših sovrstnikov, je razumljivo, da ne morejo imeti zaključene nobene šole.

III. Na vprašanje o poznavanju ljubezenskih zgodb znanih vladarjev, umetnikov in znanstvenikov je:

- a) 25 % vseh anketirancev odgovorilo pozitivno
- b) 75 % vprašanih ni poznalo nobene zgodbe.

IV. Na četrto vprašanje je velika večina odgovorila pritrdilno - to pomeni, da so ljudje prepričani, da je sreča v ljubezni v življenju še kako pomembna tudi za delovne uspehe. Samo trije anketiranci se s tako ugotovitvijo niso strinjali.

V. In katere zgodbe so anketiranci najbolj poznali ?

Največ jih je navedlo zgodbo o Prešernu in Juliji Primic - kar 9 oseb.

Po 5 anketirancev pozna zgodbi o Romeo in Juliji ter princu Charlesu in lady Diani, ostalih je znatno manj.

Skupaj so anketirani poznali 31 zgodb.

Približno toliko jim je bilo znanega tudi iz življenja sodobnih zvezdnikov; 6 oseb se je spomnilo zgodbe o kralju "rock and rolla" Elvisu Presleyu, zanimanje za tega pevca se kaže tudi še v naslednji generaciji - ljudje poznajo ljubezen njegove hčere Liza Maria z pop zvezdo Michaelom Jacksonom (4 osebe). 3 anketiranci niso pozabili na nedavno umrlo Jackie Kennedy-Onassis. Od tujih zvezd so tukaj še Frank Sinatra in Ava Gardner, John Lennon in Yoko Ono, Claudia Schifer in David Copperfield.

Doma pa sta najbolj na očeh: Simona Weiss in Goran Šarac.

Slovenci pa ne bi bili smučarski narod, če se ne bi zanimali tudi za Jureta Koširja in Špelo Pretner.

Zaključek

1. Ugotovile smo, da je raven znanja pri večini anketirancev nizka.

2. Mnenje, da bo znanje rastlo s stopnjo izborazbe, se ni izkazalo za točno!

Pri anketirancih z končano OŠ je približno polovica (4 osebe) poznala vsaj eno zgodbo. Veliko slabše so se odrezali tisti s poklicno šolo; le 2 izmed 17 trdita, da jima je znano nekaj iz ljubezenskega življenja znanih ljudi.

Tudi pri osebah s končano srednjo šolo se je izkazalo, da od 24 ljudi le 7 pozna kakšno zgodbo - to ni niti tretjina !

Najbolje je bilo pri anketirancih višjo šolo; imeli smo sicer smo 2, a oba sta poznala zgodbe. Najbolj smo bile presenečene nad ugotovitvijo, da je izmed 4 ljudi z visoko šolo le 1 imel nekaj znanja, ki smo ga iskale.

Vprašale smo se, kje je vzrok, da ljudje, ki imajo visoko ali srednjo šolo, ne poznajo niti zgodbic iz dnevnega časopisja. Predpostavljamo, da je to tisti sloj prebivalstva, ki je poklicno angažiran in sicer prebere tudi tovrstne "črek" novice, a jih zaradi nepomembnosti tudi hitro izbriše iz glave.

Ljubezenska modrost v ljudskih rekih

Ljubezen je začetek dobrega in zla.

Italijanski

*Če hočemo koga zares ljubiti,
ga moramo ljubiti, kakor da bo jutri umrl.*

Arabski

Kdor hoče ljubezen žeti, jo mora sejati.

Nemški

*Pusti zaljubljencu, naj ljubi, kar ljubi,
kajti če mu boš rekel, naj pusti, kar ljubi,
bo še naprej ljubil, kar ljubi, tebe pa sovražil.*

Senegalski

Ljubezen in pesem morata biti iz srca.

Poljski

Ljubezen ni miloščina, da bi jo vsakomur dajal.

Ruski

Prava ljubezen je nema, lažna je čvekava.

Italijanski

*Kjer je ljubezen, nič slabega ne škodi,
kjer je ni, nič dobrega ne koristi.*

Korziški

Ljubezen vse premaga.

Latinski

Česar ljubezen ne vidi, verjame.

Nizozemski

Nezaupanje je sekira za drevo ljubezni.

Ruski

Zaljubljeni imajo tudi v decembru pomlad.

Ruski

Kdor ljubi žabo, je zanj Diana.

Latinski

Ko se ljubezen ohladi, se vidijo vse napake.

Angleški

Ljubezenski pogled je dolgo besedilo.

Nemški

Na obrazu in v očeh se kažejo črke srca.

Portugalski

Ljubezen, ki jo vodi razum, se le redko posreči.

Nemški

Ljubezen in sovraštvo nista pravična sodnika.

Mađarski

Ljubiti in peti se ne da nikogar prisiliti.

Nemški

Kdor me ima rad, mi pove, kar ve, in da, kar ima.

Španski

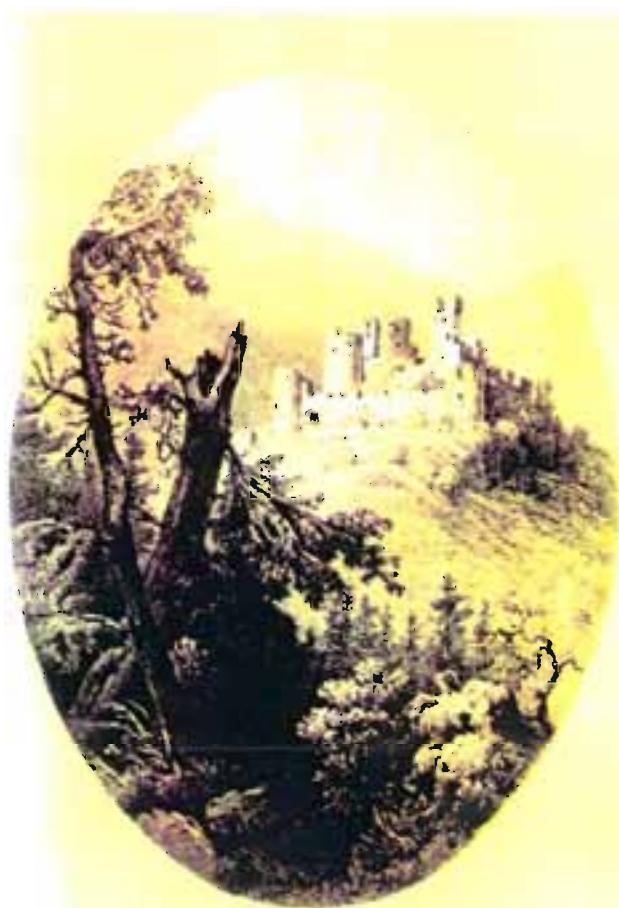
Ljubiti in ne biti ljubljen je kot oglasiti se, kadar nas ne kličejo.

Italijanski

Stara ljubezen ne zarjavlja.

Latinski

Friderik II. Celjski in Veronika Deseniška

Razpadajoča grška razvalina, nekdanji sedež svobodnih Žovneških, poznejših grofov Celjskih, na tonirani litografiji Carla Reicherta iz leta 1864, objavljeni v II. zvezku albuma Einst u. Jetzt.

Celjski grofje so izvirali iz rodu svobodnjakov Žovneških. Za časa Friderika I. so se l. 1341 povzpteli v grofe, pridobili veliko posest s Celjem in močno povečali svoj vpliv v Nemškem cesarstvu. Najmočnejši so bili za Hermanna II., ko so se povezali s številnimi mogočnimi plemiškimi družinami v Evropi in na Balkanu. Hermanova hči Barbara se je poročila celo s cesarjem Sigismundom Luksemburškim in tako postala cesarica rimskoga cesarstva nemške narodnosti, sorodstvene vezi so vezale Celjane s poljsko kraljevsko dinastijo Jageloncev, bosenskimi kralji in srbskimi, ogrskimi, hrvatskimi mogočniki ter plemenitaši drugih evropskih držav. Cesar Sigismund je l. 1436 povzdignil v knežji stan Hermanovega sina Friderika II., ki je Celju podelil mestne pravice 1451. Zadnji celjski knez, Friderikov sin Ulrik II. je postal varuh mladoletnega ogrskega kralja Ladislava. Ogrski zarotniki so ga l. 1456 ubili v Beogradu in z njegovo smrtjo so Celjski izumrli.

Iz zgodovine Celjskih je mnogim poznana predvsem tragična zgodba o ljubezni med Friderikom II. in Veroniko z Desenic.

Friderika je oče v skladu s svojo politiko poročil z Elizabeto Frankopansko. Elizabeta je rodila Frideriku sina Ulrika, a zakon ni bil srečen, saj sta bila Friderik in Elizabeta različna značaja. Tragedija se je začela, ko se je Friderik zagledal v Veroniko Deseniško, hčerko malega plemiča iz Zagorja, le-ta pa mu je ljubezen vračela. Njuni sroči je stala na poti Elizabeta, ki je l. 1422 umrla. Po dejeli se je govorilo, da jo je ubil Friderik, da bi se mogel poročiti z Veroniko.

"Ko so nato pretekla tri leta, se je ravnokar omenjeni grof Friderik poročil z drugo ženo, plemenito Veroniko, ki je bila lepa gospodična in po rodu iz Deseniča,..." navaja pisec "Kronike grofov Celjskih".

Grofu Hermangu je vsa zadeva nakopala precej sivih las, saj Veronika po rodu ni bila primerna družica za Friderika. Celjani pa so si zaradi domnevnega umora Elizabete nakopali tudi sovraščvo Frankopanov.

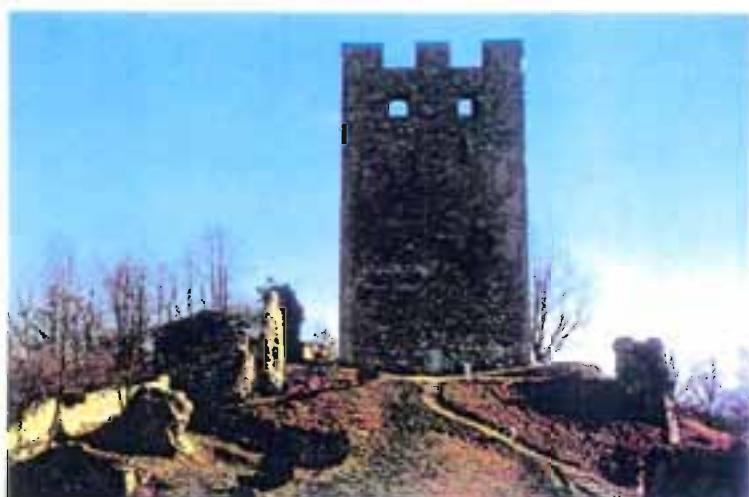
"... ker jo je vzel proti volji svojega očeta Hermana in proti nasvetom svojega svaka kralja Sigmunda, ga je ravnokar omenjeni kralj Sigmund povabil naj pride na Ogrsko. In ko je prišel k njemu, ga je kralj Sigmund ujal in ga izročil njegovemu očetu Hermanu v ječo. Ta ga je dal ukloniti v železne vezi, odpejati domov z vozom, ekovati v stolpu na Ojstrici in dobro zastražiti. Nato je bil prepeljan v celjski Gornji grad in izročen vitezu Joštu Sotelskemu, da ga je stražil." - "Kronika grofov Celjskih".

Na Friderikovo jetnštvo nas še danes spominja stolp, ki se mogočno dviguje nad Celjem. Veroniko so Hermanovi ljudje ujeli, postavili so jo pred celjsko sodišče in obtožili čarovništva. Sodišče je Veroniko razglasilo za nedolžno, zato jo je grof Herman dal utopiti na gradu Ojstrici. Pokopali so jo na Vranskem.

Ker je Herman II. potreboval naslednika, je izpustil sina Friderika in se pobotal z njim.

Ko je Friderik II. nasledil očeta, je dal Veronikine posmrtnne ostanke prepeljati v žički samostan.

L. 1436 je, že po smrti Hermsma II., Friderik postal državni knez. Živel je do L. 1454 in se ni več poročil.

Friderikov stolp nas še danes spominja na njegovo veliko ljubezen

Marija Terezija, Franc I. Štefan Lotarinški in njunih 16 otrok

L. 1740 je na avstrijski prestol prišla, prvič v zgodovini, ženska. 23-letna Marija Terezija je po očetu, cesarju Karlu VI., podedovala krono, vprašanje pa je bilo, ali jo bo tudi obdržala. Zaradi sovražnosti s strani Prusije in Francije se je začela nekaj let trajajoča vojna, a mlada vladarica je uspela. Sicer je izgubila dragoceno Šlezijo, uspelo pa ji je obdržati skupaj ostalo habsburško posest.

V času svojega 40-letnega vladanja je s številnimi reformami in trdim delom urejala državne zadeve in njeni podaniki se jo upravičeno imeli za skrbno mamo.

Marija Terezija kot petnajstletno dekle

In kje je tu ljubezenska zgodba?
Bolj v ozadju, je pa vendarle!

Prestolonaslednica Marija Terezija se je l. 1736. poročila s Francem Štefanom Lotarinškim, vladarjem majhne Lotaringije. Le-ta je svojo izvoljenko srečeval na avstrijskem dvoru, kjer je velikokrat bival. Po položaju v družbi ji ni bil enak, a mladi par je dosegel svoje. Franc Štefan se je zaradi te poroke moral na zahtevo Francije odreči svoje rodne Lotaringije, v zameno zanjo je dobil italijansko vojvodino Toskano. Zanj je bila ta izguba zelo boleča.

Ko je Marija Tererija I. 1740 postala vladarica Avstrije, je pričakovala že četrtega otroka. Vladarski par je bil obdarjen kar s 16 otroki. Za marsikatero vladarsko hišo v Evropi je bil problem, kako najti primernega prestolonaslednika, našemu paru se s takšno težavo res ni bilo treba ubadati.

Oba sta ob tako številni družini imela vedra ogromno dela z upravljanjem države. Tudi Franc se je namreč povzpel po družbeni lestvici - L 1745 je bil izvoljen za nemškega cesarja in je tako svoji soprogiprič postal po položaju nadrejen. Avstrija je bila namreč del Svetega rimskega cesarstva nemške narodnosti za svojo zahodno polovico. Živahna in delavna Marija Terezija pa je, kljub nenehnim nosečnostim, v Avstriji že vedno nosila "hlače". Cesar, ki je bil dobrodušen, kultiviran in očarljiv mož, je ženi rade volje prepuščal vladarske posle v njeni dedni državi. Sam se je zelo uspešno ukvarjal s finančnimi zadevami svoje družine, saj so ob njegovi smrti imeli Habsburžani večje premoženje kot kdajkoli.

S številno družino je imel par, zlasti pa vedra mati, tudi številne skrbi. Kljub temu, da so za varstvo in izobraževanje otrok poskrbeli drugi, je bilo vendarle treba dajati vsem točna navodila, tukaj je bila skrb ob boleznih in par je izgubil tri otroke - za tisti čas pač običajen davek.

Cesarica je ohranila zanimanje za početje svojih otrok celo življenje; ko so že sami vladali v številnih evropskih državah, so še vedno dobivali nasvete skrbne matere. Znala jih pošteno okarati zaradi napak.

Zakon je kljub marsikateri dogodivščini ostal srečen vse do L1765, ko je Franc I. Štefan umrl. Cesarica je pisala svojim otrokom:

" Izgubila sem soproga, prijatelja, edini predmet moje nežne ljubezni (...) nežnega moža, popolnega prijatelja, ki mi je bil edina opora in ki muž dolgujem vse. " (Habsburžani, Zgodovina evropske rodbine).

Cesarica vse do svoje smrti L. 1780 ni slekla žalne črnine.

Franc Jožef in Zizi

Franc Jožef je vladar, ki je Slovencem vladal kar 68 let. Ko je v revolucionarnem letu 1848 zasedel mladi, komaj 18 letni vladar prestol, si pač nihče ni mogel predstavljati, da se bo njegova doba vlekla krepko v naslednje stoletje. Umrl je sredi prve svetovne vojne 1916.

V svojem dolgem življenju je Franc Jožef doživel tudi romantično ljubezen s prelepo bavarsko princeso Elizabeto. Vladar, ki je bil vzgojen na avstrijskem dvoru z namenom, da prevzame prestol po svojem stricu, je potreboval primerno družico, ki bi bila sposobna prevzeti dolžnosti avstrijske vladarice. Njegova mati, nadvojvodinja Zofija, je za sina načrtovala poroko na Bavarskem. Namenila mu je sestrično Heleno, hčer vojvode Maksa in vojvordinje Ludovike, ki sta živela podeželsko prijetno na svojem posestvu Possenhofnu. Najstarejšo hčer Heleno so pripravljali na pomembno poroko in nadvojvodinji Zofiji je bilo dekle všeč, saj je bila resna in trdne katoliške vere. Obe materi sta začeli pripravljati srečanje mlade dvojice; priložnost se je ponudila s cesarjevim rojstnim dnevom 18. avgusta 1853.

Na proslavi se je zbrala cesarska družina, a o načrtovanem zbližanju med Heleno in Francem Jožefom ni bilo niti govora. Mladi cesar je bil namreč popolnoma prevzet od Helenine sestre Elizabete. Komaj 15 letna deklica je s svojo lepoto, ljubkostjo in še skoraj otroško preprostostjo naredila na cesarja takšen vtip, da tega ni mogel nihče prezreti. Nadvojvodinja Zofija se je morala takoj pozanimati, ali je cesar Elizabeti všeč. Veliko možnosti, da bi ga odledonila, prav gotovo ni imela. Bila je začudena nad cesarjevo izbiro, zagotovo pa jo prevzemal tudi strah pred dvornimi dolžnostmi in življenjem, ki je bilo tako drugačno od preprostega domačega doma. Mrzlično so jo začeli pripravljati na novo vlogo v življenju - naučiti se je morala francoščine, zgodovine svoje nove domovine, fines protokola na dvoru in pravil vedenja.

Poroka je bila določena za 24. april 1854. Elizabeta je potovala v prestolnico z ladjo po Donavi. Na Dunaju jo je pričakal zaročenec in množice radovednih meščanov, ki so bile navdušene nad novo cesarico. Začele so številne, utrujajoče družabne obveznosti, ki so dosegle vrh v sami poroki. Mladi par ni odšel na poročno potovanje, ostal je v krogu svojih sorodnikov in izpolnjeval svoje vladarske dolžnosti.

Mlada cesarica je kmalu spoznala, da njen življenje ni več samo njen, ampak je vedno in povsem podrejeno vlogi vladarice. Na to je je stalno spominjala tudi tašča, ki je kmalu spoznala, da Zizi, kot so jo Dunajčani ljubkovalno klicali, ni sposobna prevzeti tako težke obveznosti. Spori med obema ženskama so zagrenili življenje tudi cesarju, saj je oblastna mati menila, da sme odločati o vsem.

Vladarski par je dobil najprej dve hčeri, nato pa l. 1858 še prestolonaslednika, princa Rudolfa. Otroke pa so zaupali babičini vzgoji in Elizabeta se je upravičeno čutila odrinjeno od lastnih otrok.

Ko je bil prestolonaslednik star dve leti, je cesarico napadla ena od številnih bolezni, ki so jo neprestano silile čimdlje od Dunaja. Tako se je vladarski par večkrat razhajal, saj je Franc Jožef moral ostajati na Dunaju.

L. 1867, ko se je vdržavi uvedel dualizem, sta bila Elizabeta in Franc Jožef v Pešti okronana z ogrsko-hrvatsko krono. Leta, ki so sledila, so bila verjetno najbolj vedra v vsem njunem življenju. Zizi se je otresla taščinega pokroviteljstva in je zadnjega otroka, l. 1868 rojeno hčer Valerijo sama vzugajala. S svojo lepoto je lahko še vedno očarala vsakogar, kogar je le hotela. Redno je jahala in se ukvarjala s telovadbo, da si je ohranjala lepo postavo. Na videz se je podredila dvornemu življenju, a je še vedno živila po svojem okusu.

Cesar Franc Jožef in cesarica Elizabeta, portretirana leta 1865

Vladarski par je doživel osebno tragedijo L. 1889, ko je naredil samomor prestolonaslednik princ Rudolf. Ko se je leto kasneje poročila še najmlajša hči, ni Elizabete nič več zadrževalo na Dunaju. Začela je potovati, spremljala jo je ena sama zaupnica. Največ se je zadrževala v Sredozemlju, zlasti na otoku Krfu. Kdaj pa kdaj se je vrnila za krajsi čas k možu na Dunaj.

Osmiljeni Franc Jožef si je na Dunaju našel tolažbo pri zabavni in mladi igralki Katarini Schratt. Ta je znala cesarja toložiti skozi 30 let do njegove smrti. Stala mu je ob strani tudi L. 1898, ko je mladi italijanski anarchist umoril cesarico Zizi. Končala se je zgodba, ki se je pomladи 1854 tako obetajoče začela.

Cesar Franc Jožef in cesarica Elizabeta z otroki okoli L. 1871

Henrik VIII. Angleški in njegovih šest žena

Zgodba o angleškem vladarju Henriku VIII. nam bo pokazala še drugo plavljivo ljubezenskega življenja, ki ni vedno samo romantično in lepo, ampak včasih tudi okrutno.

Henrik VIII. je vladal v času od 1509 do 1547. Pri svojih podanikih je bil priljubljen vladar; cenili so ga, ker je v državi podpiral razvoj gospodarstva ter ni hotel zapletati Anglije v evropske spore. V njegovem času je močno pridobil na pomenu angleški parlament, ki je soodločal o vseh pomembnih zadevah. Tako sta Henrik VIII. in pozneje njegova hči Elizabeta I. položila temelje današnji angleški politični ureditvi.

V zasebnem življenju pa Henrik ni imel sreče, lahko bi še rekli, da je niso imeli niti njegove žene, saj je dal dve izmed njih usmrtniti. Za kar so si dvorne dame po evropskih dvorih pričadevale - biti všeč vladarju, je bilo tukaj očitno nevarno.

Prva kraljeva soproga je postala španska vladarska hči Katarina. Ker mu ni mogla dati moškega potomca, predvsem pa zaradi zaljubljenosti v njeno dvorno damo Ann Boleyn, se je odločil za ločitev. Papež ni bil nad to potezo prav nič navdušen, zato je med njim in Henrikom prišlo do spora. Končal se je tako, da je papež Henrika izobčil, angleški vladar pa odrekel pokoričino Rimu in oklical samostojno angleško cerkev.

Henrik se je ločil od Katarine in se poročil z Ann. Vladar pa tudi sedaj ni imel sreče s potomstvom. Tudi nova soproga mu je podarila hčer, bodočo Elizabeto I. Zanje se je zakon s kraljem končal tragično - otožili so jo prešustva in obglavili.

Tretja žena je Henriku umrla na porodu, ko je rojevala kasnejšega Edvarda VI.

Kralj je iskal dalje. Njegova četrta žena je postala nemška princesa Ana Klevska, ki pa je bila tako grda, da so Henrikovi advokati kmalu našli opravičilo za ločitev.

Peta žena našega vladarja je postala mlada in privlačna Katarina Howard. Sama se je obtožila prešuštva in bila usmrčena.

Zadnja vladarjeva žena je postala trezna Katarina Parr, ki je kralja preživel. Očitno se je iz izkustva svojih predhodnic nekaj naučila.

Henrik VIII. Angleški

Kleopatra in slavna Rimljana

Kleopatra je bila zadnja vladarica v starem Egiptu, ki je izvirala iz ptolomejske dinastije. V svojem življenju se je povezala z dvema pomembnima Rimljancema tistega časa - Julijem Cesarjem in Markom Antonijem. Zgodba o Kleopatri in njenih ljubeznih je pritegnila umetnike, o njej so posneli znan filmski spektakel z Elizabeth Taylor v glavni vlogi.

Kleopatra je imela grško vzgojo, njen močan značaj je prežemal sleherno besedo in dejanje in očarala je vsakogar, s komer je prišla v stik. Z Julijem Cesarjem se je srečala v Aleksandriji, prestolnici Egipta. Cezar je l. 48 pr. n. št. pripel tja, ko je zasledoval svojega tekmeca Pompeja. Le-tega je dal umoriti Kleopatrin soprog Ptolemej XIV. Cezar se je izkrcal v Aleksandriji, tam pa ga je poiskala komaj 21 letna Kleopatra. Pomagal naj bi ji v sporu za oblast proti soprogu. Ker je bil po položaju eden najpomembnejših ljudi svojega časa, po značaju pa močna osebnost, ni čudno, da je zbudil Kleopatrino zanimanje tudi kot človek. Iz srečanja je nastala štiri leta trajajoča ljubezenska zgodba. Zgodovinsko je izpričano njuno skupno potovanje z razkošno ladjo po sveti reki Nil. To pa ni bilo le ljubezensko popotovanje, s tem izletom je Cezar spoznal starodavno kulturo, ki je tukaj obstajala davno preden je nastal Rim. Kleopatra je pač vedela, kako je treba narediti vtis tudi na mogočnike. Potovanje je trajalo šest do sedem tednov, nato so Cesarja čakale državniške zadeve drugje po imperiju. S Kleopatro sta se ločila, a le za krajši čas. Kmalu po njegovem odhodu mu je Kleopatra rodila sina Ptolemeja Cesarja - Cesariona. Ko je Cezar v Rimu premagal vse nasprotnike, je v Rim povabil Kleopatro in ta ga je l. 46. pr.n.št. obiskala v Rimu s sinom. Ves Rim je bil priča ljubezenski zgodbi med prvim možem države in egičansko vladarico. Čeprav vajena sijaja in razkošnih prireditev, je Kleopatra v Rimu živila tiko in odmaknjeno na Cesarjevem posestvu. Rimljani so namreč na to ljubezen gledali hudo postrani in kljub svoji vedno večji veljavi, je bil Cezar deležen marsikatere pikre pripombe zaradi te ljubezni s tujko. Julija Cesarja so 15. marca l. 44 pr. n. št. umorili zaročniki in Kleopatra je izgubila ne samo ljubimca, ampak tudi mogočnega zaščitnika. Julij Cezar ni ne njej ne njunemu sinu v svoji oporoki zapustil ničesar, ker mu to niso dopuščali rimski zakoni. Da pa jo je imel res rad, dokazuje dejstvo, da je v rimskem templju pramatere Venere postavili zlat Kleopatrin kip in ji tako izkazal božjo čast.

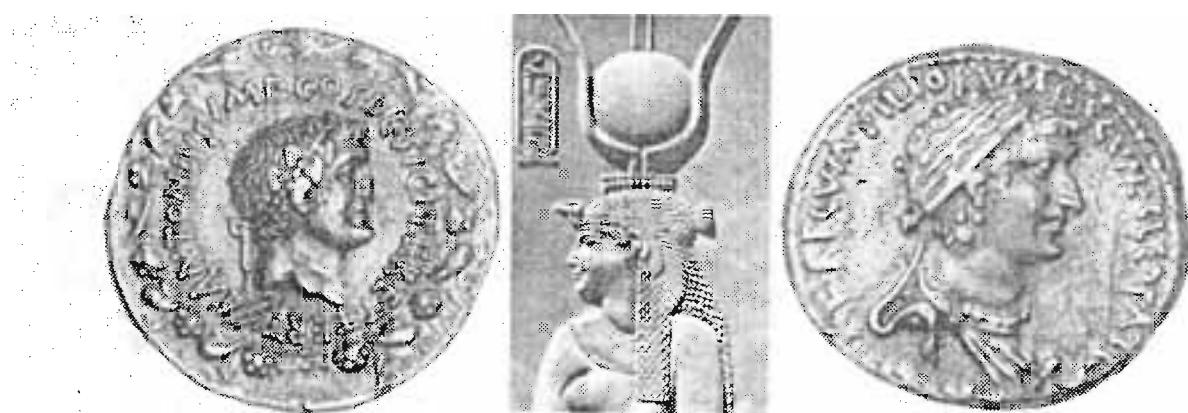
Po njegovi smrti se je Kleopatra s sinom vrnila v Egipt, a je obenem budno spremljala dogodke v Rimu. Po Cesarjevi smrti je prišlo do nove delitve oblasti. Državo so si razdelili Lepid, Mark Antonij in Oktavijan, ki je bil Cesarjev nečak in dedič. V letih 44 do 41 p.n.št. je morala Kleopatra velkokrat dokazati svojo državniško sposobnost, da je obdržala oblast v lastni državi.

L. 41. pr n.št. je v njeno življenje stopil nov moški. V mesto Tarz jo je povabil Mark Antonij, ki mu je bil bogati Egipt zelo mamljiv boju za oblast proti Oktavijanu.

Kleopatra je pripravljala v kraljevskem razkošju in s svojim bogastvom popolnoma zasečila Rimljane. Kleopatra pa je popolnoma omrežila tudi Marka Antonija; bilo ji je sedemindvajset let, bila je na vrhuncu svoje lepote in intelektualnih sposobnosti. Po svojih sposobnostih, duhovitosti in izobrazbi je Antonija prekašala in tega sta se zavedala obo. Antonij se je s Kleopatrino pomočjo lahko čutil gospodarja Orienta, ona pa ga je znala pritegniti z razkošnim dvornim življenjem. Kakor se je prej prilagodila izobraženemu in prefinjenemu Cezarju, tako se je sedaj ob njej znašel čisto drugačen moški. Bistvo njene narave in njenega največja odlika je bila ravno v prilaganju trenutnim razmeram.

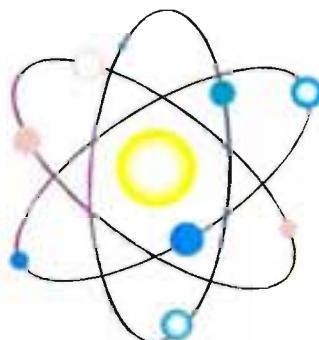
Ko je Antoniju umrla žena, se je v znak sprave z Oktavijanom drugič poročil z njegovo sestro Oktavijo - izgledalo je, da je pozabil na Egiptčanko. Kleopatra pa ni obupala. Čas je delal zanjo, saj se je Antonij čedalje pogosteje spominjal lepih časov na njenem dvoru. Nezaupanje med Oktavijanom in Antonijem pa je raslo in na koncu se je Antonij znašel ponovno v naročju lepe Egiptčanke. Dejstvo, da je zapustil Oktavijo in se povezel z vzhodom je Antonija stalo oblast in na koncu tudi življenje. Do velikega spopada med tekmečema je prišlo s pomorsko bitko pri Akciju l. 31 pr.n.št. Oktavijan je izboril zmago in Kleopatra in Antonij sta moria pobegniti. Zatekla sta se v Egipt. Pred usodo pa nista mogla pobegniti. Najprej si je vzel življenje Antonij. Kleopatra je postala Oktavijanova ujetnica. Da bi se izognila zadnjemu ponižanju razkazovanja ujete vladarice v Rimu, se je l. 30 pr. Kr. (po vsej verjetnosti s kačjim pikom) zastrupila.

Pravijo, da je Oktavijan izpolnil njen zadnjo željo in jo dal pokopati kot kraljico zraven Antonija.

Novca, na katerih sta upodobljena Antonij in Kleopatra;
v sredini je vladarica prikazana kot egiptovski faraon

Marie in Pierre Curie, življenje za delo in odrekanje

Marie Skłodowska je prišla v Pariz l. 1891. Revno deklet je bilo staro 24 let in je že pred osmimi leti končala gimnazijo. Šest let se je preživiljala kot vzgojiteljica, nato se je trdo odločila, da nadaljuje študij in izbrala je najboljšo univerzo na svetu - Sorbono v Parizu. Nekaj je za odhod prihranila sama, nekaj je hčeri dodal prof. Skłodowski.

Po prihodu v francoško prestolnico se je za krajši čas namestila pri sestri Bronji, nato pa si poiskala revno stanovanje blizu univerze. Kljub težkim gmotnim razmeram, saj je nekaj časa živela v veliki revščini, je začela zavzeto študirati in s svojega življenskega programa je črtala ljubezen in zakon.

Enako asketsko je živel v Parizu tudi skromni fizik Pierre Curie, ki so ga bolj kot v Franciji cenili v tujini. Tudi on se je odrekel zasebnemu življenju, saj je v svoj dnevnik zapisal: "... ;genialne ženske so redke. Mati zahteva od otroka predvsem ljubezen,,. Prav tako hoče imeti ljubica moža zase; žrtvovati tudi največjega duha za uro ljubezni se ji zdi najbolj prirodna stvar na svetu. " Z dušo in telesom se je zapisal znanosti, ni se oženil z nobeno nepomembnih in ljubkih deklet. Bil je star 35 let, ko sta se srečala z Marijo Skłodowsko L1894. Tako sta imela skupno temo - znanost. Skromno in resno deklet je očarala znanstvenika. Julija 1895 je bila njuna ljubezen uradno potrjena; poročila sta se na občinskem uradu v krogu najožje družine. Poročno potovanje je bilo takšno, kot sta bila sama. Odšla sta v naravo, na "kmete"; tu je bilo ceneje in privoščila sta si sprehode in kolesarjenja.

Ko sta se vrnela v Pariz, se je začelo vsakdanje delo. Pierre je živel le za znanost ob ljubljeni Mariji, ona pa je poleg študija imela še vrsto gospodinjskih skrbi. Po dveh letih zakona se jima je rodila prva hči Irena, kasneje sta dobila še dve deklici in Marija je bila obremenjena še z materinstvom. Ob vsakodnevnih družinskih skrbeh pa je mlada znanstvenica skupaj z možem delala v revnem laboratoriju tudi po 10 ali celo 12 ur dnevno. Par se je odrekal vsemu, da bi odkril najpomembnejšo najdbo sodobne znanosti - radioaktivnost.

Aprila 1906 je Pierre izgubil življenje v prometni nesreči. Marija je izgubila moža in sodelavca, svet pa velikega znanstvenika. Njegovo delo je nadaljeva z vsega občudovanja vredno vztrajnostjo. V njenem spominu je ostal Pierrov izrek: "Naj pride karkoli, in četudi bi ostalo človeku samo brezdušno telo, vseeno bi moral še delati."

Marie Curie je postala prva predavateljica na Pariški Sorboni; l. 1903 sta zakonča Curie prejela Nobelovo nagrado za fiziko, l.1911 pa jo je dobila Marie Curie še za kemijo.

France Prešeren in Julija Primic

Poet tvoj nov Slovencem venec vije,
Ran mojih bo spomin in tvoje hvala,
Iz srca svoje so kali pognale,
Mokrocvetoče rož'ce poezije.

Iz krajev niso, ki v njih sonce sije,
Cel čas so blagih zapic pogreš'vale,
Obdajale so vtrjene jih skale,
Viharjev jeznih mrzle domačije.

Izdihljadi, solze so jih redile
Jim moč so dale rasti neveselo.
Ur temnih so zatirale jih sile.

Lej, torej je njih cvetje velo.
Jim iz oči ti poliji žarke snile,
In gnale bodo nov cvet bolj veselo.

Matevž Langus, Primičeva Julija

Pesnika zgornjih verzov poзна danes vsak Slovenec, saj nam je zapustil bogato zbirko pesmi različnih oblik, ki so Slovence uvrstili v kulturni krog Evrope 19. stoletja.

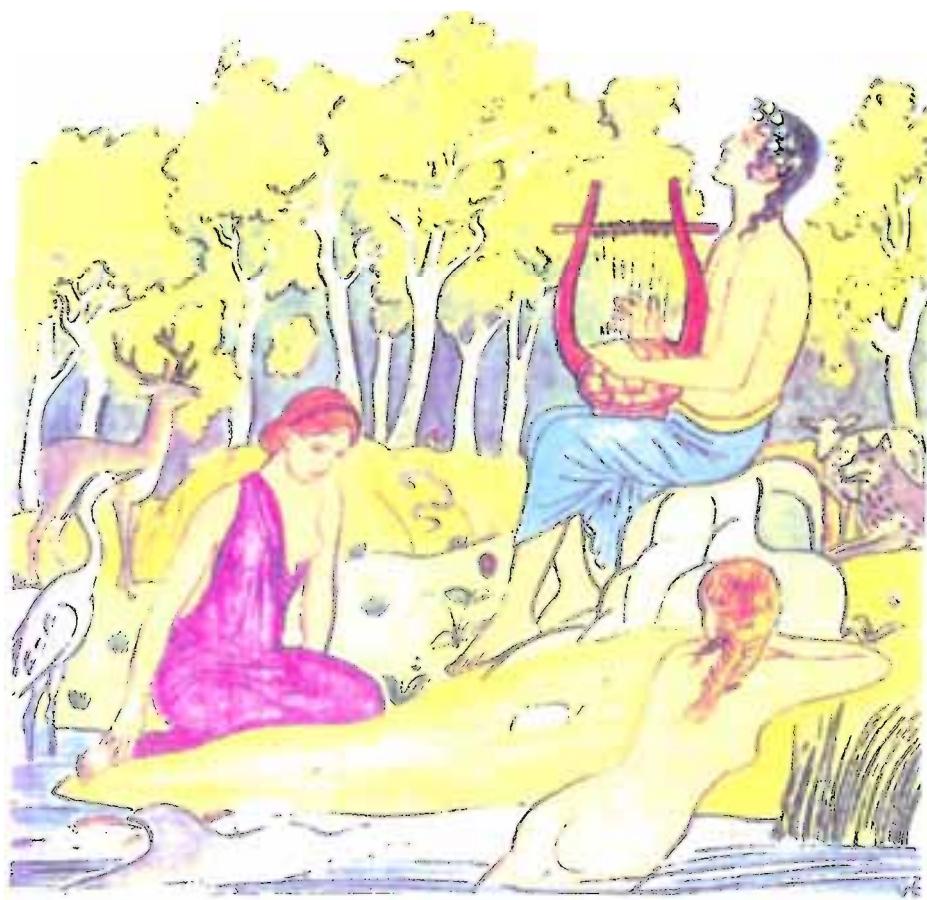
Prešernova največja, a neizpolnjena ljubezen je bila svetlosa Julija Primic. Deklica modrih oči, lepe polki in majhne postave je očarala našega poeta. Precej ošabna mati jo je strogo vzbujala in jo držala v krogu meščanskih vrstnikov. Po očetovi smrti je postala ena najbogatejših ljubljanskih dedinj.

Kmalu je na kraje, kamor je zahajala Julija, hodil tudi Prešeren. Svojo naklonjenost ji je izražal najprej z zbadljivkami, javno pa priznal ljubezen do nje v Sonetnem vencu, ki v Magistralah nosi njeno ime. Objavil ga je v prilogi k Ilirskemu listu 22. februarja 1834.

Juliji je pesnik očitno ugajał, všeč ji je bilo njegovo občudovanje, a reyen kranjski advokat seveda ni bil primeren ženin za bogato deklico. Obtoževali so ga, da mu gre bolj za njeno doto kot zanjo. To je pesnika hudo bolelo, skulal je razložiti svoja čustva še v drugih pesmih, a očitno ga Julija ni imela tako rada, kot om njo. Poročila se je s Prešernovim sošolcem, bogatim ljubljanskim uradnikom Jožefom Anzelmom pl. Scheuchenstuelom.

Orfej in Evridika

Grški pevec Orfej je znał tako lepo igrati na liro in peti, da so ga občudovali vsi - ljudje, živali in drevesa, celo bogovi so ga prihajali poslušat. Vodne vile so se dvignile iz valov, kakor hitro so zaslišale Orfejevo petje. Orfej se je zaljubil v eno izmed vil in se z njo tudi poročil. Ime ji je bilo Evridika.

Ilustracija zgodbe iz knjige Stare grške bajke

Vendar pa njuna sreča ni dolgo trajala. Nekega dne, ko je Orfej odšel z doma, je bilo Evridiki dolgčas in namenila se je obiskati svoje sestre. Pohitela je k vodi, da bi jih presenetila, a na poti jo je pičila kača. Zgrudila se je mrtva. Orfej je pokopal ljubljeno ženo in žalosten hodil po svetu, pel in igral je samo še žalostne pesmi, nikjer pa ni našel miru.

Po dolgem tavanju se je odločil, da bo obiskal kraljestvo senc. Njegovo prelepo petje je omehčalo Cerberja, troglavega psa čuvaja, in Harona, ki preko reke Stiks na barki prevaža duše umrlih, da sta ga spustila v podzemlje. Orfej je s pesmijo zaprosil vladarja podzemlja Hadesa in Perzefono, naj mu vrneta Evridiko. Uslišala sta ga, vendar mu je Hades zabičal, da se ne poti iz podzemlja ne sme ozreti in pogledati Evridike. Orfej se je zahvalil in že sta se z Evridiko odpravila na pot. Prečkala sta reko Stiks in hodila po tihi pokrajini. Orfeja pa je vedno bolj skrbelo, ker ni slišal Evridikinih korakov. Pozabil je svarilo in se zaskrbljen ozrl po ženi. Tedaj mu je Evridikin obraz izginil izpred oči in ostal je sam. Zdrvel je nazaj k reki, a Haron ga tokrat ni več uslišal. Sedem dni je blodil ob reki, naposled je spoznal, da je vse zaman in se je vrnil na zemljo. Odšel je v samotne gore in tam v gaju pel svoje žalostne pesmi, ki so ganile ljudi, kamorkoli je veter zanesel njegov glas.

Ko je po deželi pohajkoval trop bakhantinj, častilk Bakha, boga vina, so pijane ženske vdrle v Orfejev gaj. Njegove otožne pesmi so jih razdražile, začele so ga obmetavati s kamenjem. Ko so s svojim vpitjem preglasile Orfejevo pesem, ga je kamen zadel in ubil. Za Orfejem niso žalovali le ljudje, objokovala ga vsa narava. Orfejevo dušo pa tokrat Haron brez ugovora prepeljal čez reko in že od daleč je Orfej zagledal Evridiko. Ni se mu bilo treba več batiti, da jo bo še kdaj izgubil.

Romeo in Julija

Romeo in Julija je tragična zgodba, ki je nastala zaradi spora med bogatima in imenitnima družinama Montegi in Capuleti iz Verone. Že dolgo sta živeli v sporu, ki se je razmahnil v smrtno sovraštvo. Na obeh straneh je zajel tudi najbolj oddaljene sorodnike, prijatelje in služabnike.

Mladi Romeo je bil straten in iskren ljubimec, ki zaradi ljubezni ni mogel spati. Premišleval je o svoji prelepi Rozalini, ki pa se zanj ni zmenila.

Na plesu v maskah je Romeo maščeval bratovo smrt. V dvoboju je premagal Tybalta. Capuletova hči Julija pa je Romeo tako čarala, da je pozabil na svojo ljubezen do Rozaline. Od tedaj naprej sta se skrivaj srečevala.

Julija se je spraševal in si želela:

"O Romeo, zakaj si Romeo ?

Zataj rod, odreci se imenu,

Če nočeš, pa prizesi mi ljubezen,
in jaz ne bom več Capuletova."

V svoji ljubezni modruje:

"Čemur se reče vrtnica, enako
sladko z drugim imenom bi dišalo.

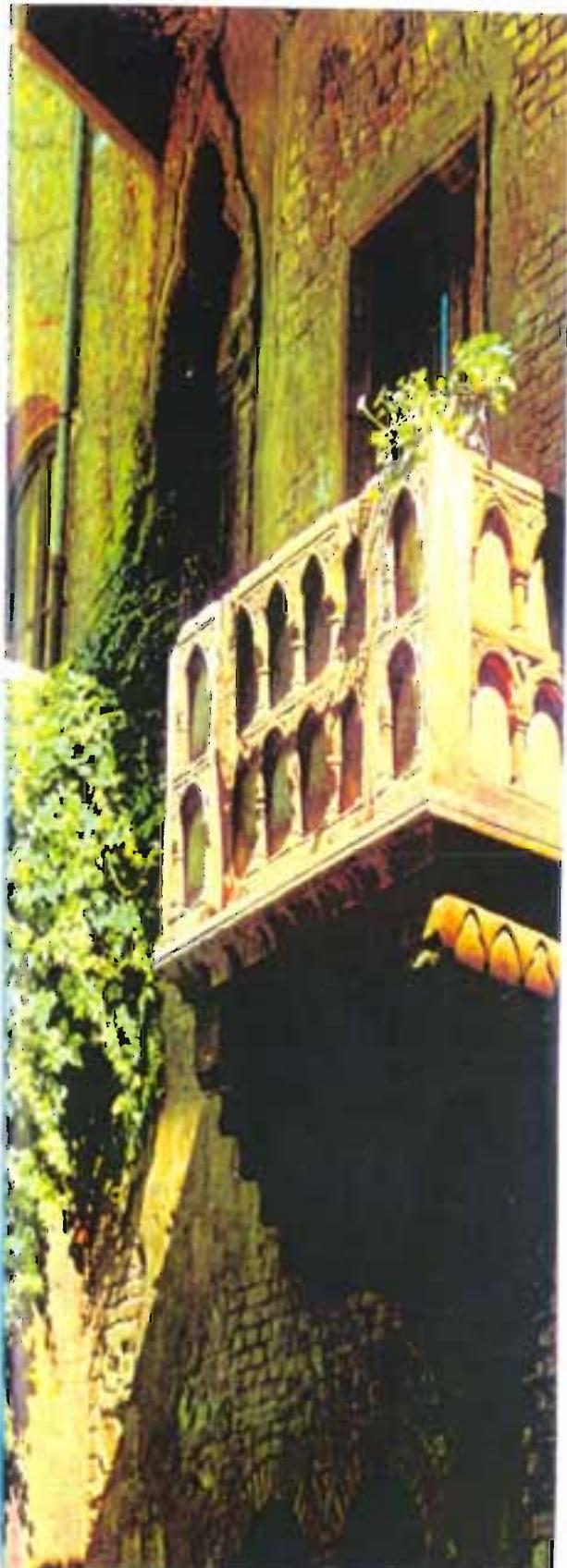
Iu Romeo drugačnega imena
okranil bi neokrnjeno nailino."

Njuna prepovedana ljubezen je bila močnejša in bolj plemenita kot sovraštvo med rodbinama.

Spet ugotovlja Julija:

"Kot morje moja darežljivost nima
meja in ne moja ljubezen dan;
več ko ti dam, več sama imam,
zakaj oboje je brezkončno."

Zaljubljence je skrivaj poročil menih Lorenz, ki jima je bil ves čas naklonjen.

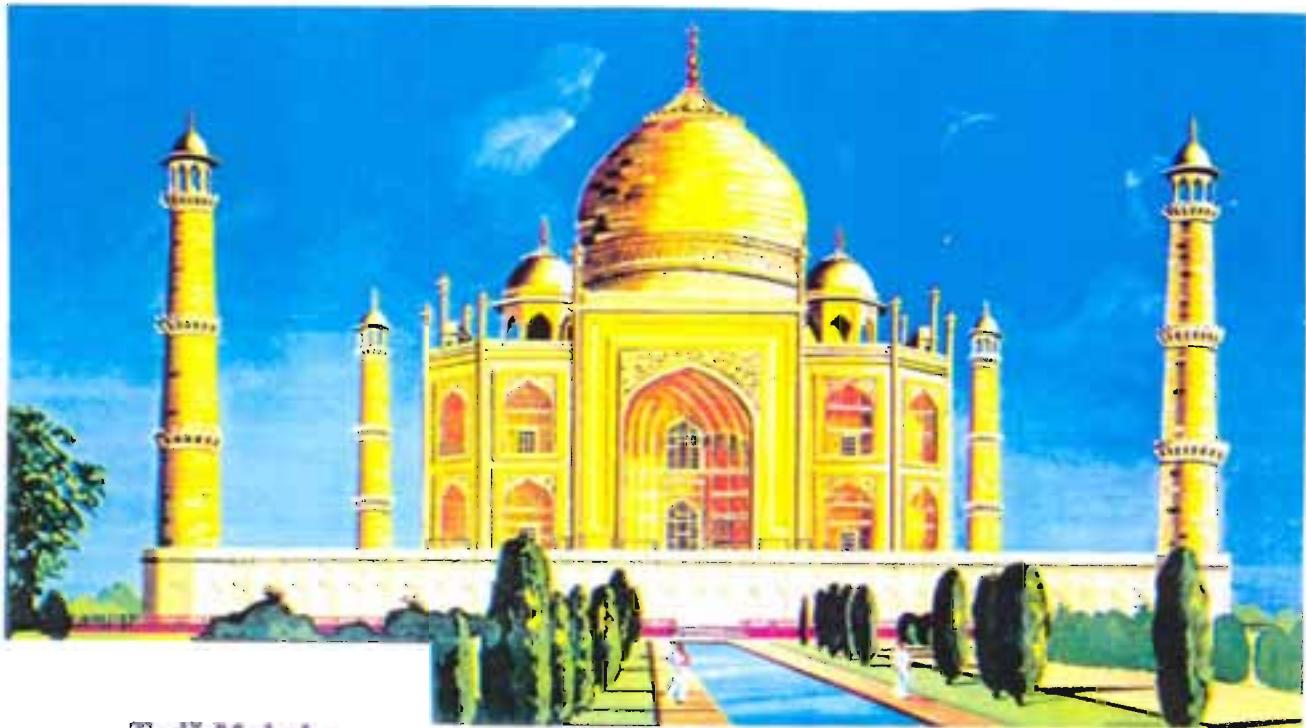
Julijin balkon v Veroni

Oblasti so izgnale Romea iz Verone in ljubimca sta se bala, da se bo njuna ljubezen končala. Julijin oče je zahteval, da se hči omoži z mladim grofom Parisom. Julijina stiska je bila sedaj še večja. Rešitev je predlagal menih Lorenz. Prodal ji jestrup, ki pa je bil le uspaval in je deloval le dva dni. Vsi so mislili, da je mladenka umrla. Pokolpali so jo v družinsko grobnico. Sel, ki naj bi Romeu prinesel sporočilo o prevari, pa je prišel prepozno. Romeo je že izvedel tragično novico in odhitel v Verono. V grobnici je zagledal mrtvo ženo. Poleg nje je ležal Tybalt in Romeo ga je prosil odpuščanja; zaradi Julije ga je ogovarjal z bratrancem in dejal, da mu bo prav kmalu storil uslugo, ker bo usmrtil njegovega morilca.

Romeo se je še zadnjikrat poslovil od Julije s poljubom in izpil strup. Učinkoval je takoj in ne samo na videz, kakor tisti, ki ga je izpila Julija. Julija se je prebudila in v rokah svojega moža zagledala stekleničko. Takoj je uganila, da ga je pokončal strup. Tudi sama ga je želela izpititi, vendar ga ni nič ostalo. Začela ga je poljubljati na ustnice, da bi preiskusila, če se je nanje prilepilo kaj strupa. V obupu je izvlekla bodalo in se zabodla. Tako je umrla poleg svojega zvestega Romea.

Ljubimca sta morala umreti in hkrati z njima je bil pokopan tudi spor med družinama. Stara tekmeča sta se odrekla sovraštvu in zakopala dolgoletni spor v grob svojih otrok.

Tadž Mahal - arhitekturni biser kot spomin na veliko ljubezen

**Tadž Mahal -
po mnenju številnih strokovnjakov najlepša zgradba na svetu**

Za konec smo izbrali še nekaj iz arhitekturne zakladnice; Tadž Mahal, biser arhitekture v Agri, nas brez veliko besed spomina na veliko ljubezen šaha Džahana. To je pravzaprav nagrobnik spomenik, ka ga je dal postaviti šah v spomin na svojo ljubljeno ženo Mumtaz-i-Mahal.

Zidati so ga začeli L 1632, dokončali pa čez 17 let. Arhitektom so baje izplačali bajeslovne vsote, za gradnjo pa porabili ogromno denarja.

Palača je sezidana iz belega marmorja, svetloba prihaja vanjo skozi marmornate rešetke, tako da je ves bogato okrajen prostor skrivnostno zastri.

Po prvotnem načrtu naj bi nasproti belega Tadž Mahala stala še enaka črna grobnica za šaha. Tega projekta niso uresničili in tako je šah Džahan skupaj s svojo veliko ljubeznijo pokopan v tej prečudoviti grobnici.

Uporabljena literatura in viri

- Kronika grofov Celjskih; prevedel in z opombami opremil Ludovik Modest Golia; Založba Obzorja MB, 1992
- Ivan Stopar: Gradovi na Slovenskem; CZ LJ, 1986
- Janez Mušič: Zgodbe o Prešernu; Založba Mladika LJ, 1993
- Jean Paul Bled: Franc Jožef; MK LJ, 1990
- Dorothy Gies McGuigan: Habsburžani privatno; CZ LJ, 1970
- Oscar von Wertheimer: Kleopatra ; CZ LJ, 1965
- Barry Cunliffe: Rimljani ; CZ LJ, 1982
- William Shakespeare : Romeo in Julija; MK LJ, 1991
- Eve Curie : Gospa Curie ; DZS, 1975
- Vox populi - zlata knjiga pregovorov vsega sveta; izbral Tomislav Radić; MK LJ, 1993
- Anton Slodnjak: Prešernovo Življenje ; MK LJ, 1968
- Eduard Petiška: Stare grške bajke ; MK LJ, 1992
- Elizabeth Floyd, Geoffrey Hindley : Kdo je ustvarjal zgodovino ; DE, 1980
- Celje ; brošura Turističnega društva Celje
- Vseved - revija št. 1, letnik 1971

